

Sporné otázky nutné obrany a krajní nouze v judikatuře

Abstrakt

Tato diplomová práce se věnuje sporným aspektům nutné obrany a krajní nouze s důrazem na analýzu rozhodovací praxe soudních instancí. Jejím cílem je odborně vymezit jednotlivé definiční znaky těchto institutů, identifikovat, které z nich je možné označit za ambivalentní, a prozkoumat, zda a jak se s nimi vypořádává judikatura, včetně zhodnocení, zdali tak činí v průběhu času konzistentním způsobem.

První kapitola podává přehled jednotlivých okolností vylučujících protiprávnost, vymezuje jejich účel, jakož i jejich základní charakteristiku. Obsažen je též výklad o protiprávnosti jako znaku trestného činu. Druhá kapitola se zabývá rolí a významem judikatury na území českého (kontinentálního) právního systému, spolu s úvahami o její závaznosti jako pramene práva *pro futuro*. Institutem krajní nouze se zabývá kapitola třetí, v rámci níž je výklad zaměřen především na zákonné podmínky užití krajní nouze spolu se situacemi, kdy může dojít k vybočení (excesům) z mezí těchto zákonných podmínek. Čtvrtá kapitola se soustředí na institut nutné obrany. Identifikovány jsou taktéž její zákonné znaky, možné excesy (intenzivní, excesivní) z mezí nutné obrany, včetně závěrů z ustálené rozhodovací praxe. K podmínce vztahující se k absenci zcela zjevné nepřiměřenosti jsou pak v samostatné podkapitole připojeny hlouběji zaměřené případové studie. U obou institutů rovněž nezůstává opominut výklad vztahující se k domnělé (putativní) nutné obraně/krajní nouzi, doprovázený závěry vyplývající z relevantní judikatury. V poslední, páté kapitole je bližší pozornost věnována třem recentním soudním rozhodnutím, která se určitým způsobem odchyľují od ustálených judikатурních závěrů, případně konstituují judikатурní proudy nové. Jedná se o možnost dovolání se krajní nouze při zaviněném vzniku požáru a o případy (nutné) obrany obětí domácího násilí vůči svým agresorům.

Klíčová slova: nutná obrana, krajní nouze, okolnosti vylučující protiprávnost